

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
для гуртків дитячих закладів оздоровлення та відпочинку
«Ліплення»

*Руденко Іраїда Володимирівна,
науковий співробітник лабораторії
естетичного виховання Інституту
проблем виховання НАПН України*

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Ліплення є пропедевтичною складовою такого виду образотворчого мистецтва як скульптура. Ліплення опановується дітьми за короткий період їх перебування в оздоровчому таборі. Скульптурна діяльність уможливорює роботу в об'ємі та на площині (кругла скульптура і рельєфне зображення).

В основу програми покладено інтеграційні процеси між скульптурою, керамікою та елементами дизайну з різноманітністю технік та матеріалів, що забезпечує послідовне введення дитини у світ мистецтва. Програмою передбачено використання глини, пластиліну, солоного тіста або мокрого піску та умовно скульптурних матеріалів. Таким чином, для дітей уможливорюється дослідна робота з пізнання властивостей матеріалів ліплення. Окрім того, програмою передбачені заняття на природі, де дітям пропонуються конкурси скульптури з піску, каміння або поєднання обох матеріалів; фігурок з нескulptурних матеріалів: гілочок, будякового суцвіття, шишок, соснової глици тощо.

Навчальна програма реалізується в гуртку художньо-естетичного напрямку дитячого закладу оздоровлення та відпочинку і спрямована на дітей віком від 6 до 16 років.

Метою програми є естетичне та екологічне виховання дітей через емоційно-ціннісне сприйняття образотворчого мистецтва, використання природних матеріалів.

Завдання програми:

сприяти пізнанню навколишнього світу через художньо-образну форму;
розвивати оригінальне образно-асоціативне мислення, просторову уяву та фантазію, відчуття простору, окоміру, зорової пам'яті тощо;
удосконалити дрібну моторику і тактильні відчуття.

Програму розраховано на 16 годин: 2 заняття в тиждень по 2 години.

Навчання проводиться за індивідуальною, груповою та колективною формами роботи; заняття проводяться і у приміщенні, і на природі; використовуються такі методи: бесіда, лекція, індивідуальні та колективні вправи, конкурси та організація виставки творчих робіт тощо.

На заняттях у приміщенні використовуються глина, пластилін, солоне тісто, стеки, загострені дерев'яні палички, піпетки для розпису виробів, гуашеві фарби, клей ПВА, пензлики різних розмірів, формочки для випікання тістечок, скалка для тіста. На заняттях на природі застосовуються мокрий пісок, камінці, палички, трава тощо.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Назва теми	Кількість годин		
		Теоретична частина	Практична частина	Усього
1.	Вступ	1	-	1
2.	Прості форми ліплення	0,5	1,5	2
3.	Метод витягування деталей з цільної форми	1	2	3
4.	Джгутикова техніка ліплення	1	2	3
5.	Пластове ліплення	1	3	4
6.	Пресування за допомогою шаблонів	0,5	1,5	2
7.	Підсумок	-	1	1
Разом		5	13	16

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступна бесіда (1 год.)

Мета та зміст роботи гуртка. Техніка безпеки під час проведення занять. Види скульптури, твори гончарства та кераміки, матеріали, інструменти та приладдя для ліплення.

2. Прості форми ліплення (2 год.)

Теоретична частина. Правила техніки безпеки. Прилади та матеріали, елементарні технологічні прийоми, необхідні у конструктивному методі ліплення.

Практична частина. Створення простих композицій: фрукти, овочі з листям; їжачок, на спинці якого, гриби, яблука; сім'я равликів на галявині, грибочки під деревом тощо.

3. Метод витягування деталей з цільної форми (3 год.)

Теоретичне частина. Правила техніки безпеки. Прилади та матеріали, технологічні прийоми необхідні в процесі конструктивного ліплення.

Практична частина. Ліплення пташки, качечки, баранця. Створення колективної композиції із зроблених фігурок «На полонині», «Пташина ферма», «На озері» тощо.

4. Джгутикова техніка ліплення (3 год.)

Теоретичне частина. Правила техніки безпеки. Прилади та матеріали, технологічні прийоми, необхідні у ліпленні керамічних виробів джгутиком з передачею образності предметів.

Практична частина. Створення чайного сервізу для зайчика, тарілочка для лисички, кошика для ведмедя та інше.

5. Пластове ліплення (4 год.)

Теоретичне частина. Правила техніки безпеки. Прилади та матеріали, технологічні прийоми, необхідні для створення виробу з пласти.

Практична частина. Створення пластової композиції, декорованої за допомогою відтиску листя, гілочки, тканини з яскраво вираженою фактурою, пластової композиції з рельєфом, з якої можна утворити колективну роботу – рельєфне панно; ліплення пластового посуду.

6. Пресування за допомогою шаблонів (2 год.)

Теоретичне частина. Правила техніки безпеки. Прилади та матеріали, технологічні прийоми, необхідні у виготовленні виробів методом пресування.

Практична частина. Пресування простих форм (чашка, таріль, блюдце, фото рамка тощо).

7. Підсумок (1 год.)

Заняття на природі. Створення фігурок з природних (не скульптурних) матеріалів. Проведення конкурсу за номінаціями.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати:

- різні види скульптури, техніки, матеріали та їх властивості, інструменти, приладдя для ліплення;
- елементарні технологічні прийоми ліплення: способом джгутика, пласти, пресування, конструювання та витягування деталей з цільної форми;

- способи декорування керамічних та гончарних виробів: розпис, рельєф, розфарбування (нанесення кольору);
- прийоми створення скульптурних фігурок з природних матеріалів;
- правила техніки безпеки при роботі з інструментами та матеріалами.

Вихованці мають вміти:

- використовувати знання про різні види скульптури та техніки ліплення; застосовувати на практиці матеріали, інструменти, приладдя для ліплення;
- використовувати різні прийоми ліплення;
- застосовувати різні способи декорування керамічних та гончарних виробів;
- працювати з різноманітними природними матеріалами для створення скульптурних фігурок;
- виконувати правила техніки безпеки при роботі з інструментами та матеріалами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Від ремесла до творчості : Збірник / Упоряд. Ю. Г. Легенький. – К.: Час, 1990. – 152 с., 16 арк. іл.
2. Гончаров И. Ф. Эстетическое воспитание школьников средствами искусства и действительности. – М.: Педагогика, 1986. – 126 с.
3. Красноголовец О. С. Основы скульптуры : [Навч. посіб.]. – К.: Знання, 2008. – 171 с., 28 с. іл.
4. Ніна Федорова / Словник художників України / За ред. М. П. Бажана (відп. ред.) та ін. – К.: Головна редакція Української Радянської Енциклопедії, 1973. – 272 с., іл.
5. Худушин Ф. С. Эстетическое отношение к природе [Текст] /Ф. С. Худушин. – М.: Знание, 1977. – 63 с. (Новое в жизни, науке, технике. Серия “Эстетика” ; № 6).
6. Щипалов А. С. Юным любителям кисти и резца. – М.: Просвещение, 1981. – 415 с.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ОБЛАДНАННЯ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ ГУРТКА

Основне обладнання	Кількість
<i>Матеріали</i>	
Клей ПВА	15 фл.

Фарби гуашеві	5 наб.
Простий олівець	15 шт.
Крейда	1 кор.
Білий картон	10 наборів
Дощечки для ліплення	15 шт.
Пластилін	15 кор.
Глина	10 кг
Борошно	3 кг
Кухонна сіль	1 кг
<i>Інструменти та приладдя</i>	
Стеки	15 шт.
Лінійка	15 шт.
Пензлі різних розмірів з штучних матеріалів	15 наб.
Пензлі білячі різних розмірів	15 наб.
Скалка	15 шт.
Палітра пластмасова	15 шт.
Посуд для води	15 шт.
Серветки паперові	15 уп.
Рідке мило	3 фл.
Дерев'яні палички	45 шт.
Ганчірка	15 шт.
Форми для випікання тістечок	15 шт.
Піпетки для розпису	15 шт.
<i>Обладнання</i>	
Дошка учнівська	1 шт.
Столи учнівські	15 к-тів
<i>Картки для індивідуальної роботи</i>	
Зразки ілюстрацій керамічних, гончарних виробів та скульптурних фігурок з природних матеріалів	По можливості
Ілюстративний ряд скульптур з піску, каміння	По можливості
Пам'ятку з алгоритмом технологічного процесу створення роботи (мистецькі поради)	15 к-тів
<i>Таблиці і плакати</i>	
Техніка безпеки	1 к-т
Репродукції робіт скульпторів, керамістів, гончарів	По можливості